

Natuurtoets

Ontwikkelingen SkipsMaritiem

projectnummer 0408035
definitief revisie 02
10 november 2017

Natuurtoets

Ontwikkelingen SkipsMaritiem

projectnummer 0408035
definitief revisie 02
10 november 2017

Auteur

P.G. Vos

Opdrachtgever

SkipsMaritiem
Postbus 10
8715 ZH Stavoren

Colofon

Projectgroep bestaande uit

P.G. Vos
H.M.C. Verhagen

Tekstbijdragen

P.G. Vos

Fotografie

P.G. Vos

datum vrijgave	beschrijving revisie 02	goedkeuring	vrijgave
10-11-2017	definitief 02	P.G. Vos	H.M.C. Verhagen

Inhoud

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	2
1.3	Leeswijzer	2
2	Wettelijk kader natuurbescherming	3
2.1	Algemeen	3
2.2	Soortbescherming	3
2.3	Gebiedsbescherming	4
2.3.1	Natura 2000	4
2.3.2	Natuurnetwerk Nederland	4
2.4	Provinciaal beleid	5
3	Plangebied en projectvoornemen	6
3.1	Plangebied	6
3.2	Projectvoornemen	7
4	Methodiek	8
4.1	Algemeen	8
4.2	Bureauonderzoek	8
4.3	Terreinbezoek	9
4.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	9
5	Resultaten gebiedsonderzoek	10
5.1	Gebiedsbeschrijving	10
5.1.1	Deelgebied 1: Stacaravanterrein	10
5.1.2	Deelgebied 2: Opslag materiaal	11
5.1.3	Deelgebied 3: Camping langs de Zuiderweg	11
5.1.4	Deelgebied 4: Bouwvlak buitenhaven	12
5.1.5	Deelgebied 5: De Potvis	12
5.1.6	Deelgebied 6: Recreatieterrein/Camperterrein/kampeerplekken	12
5.2	Beschermde soorten	12
5.2.1	Bureauonderzoek	12
5.2.2	Terreinbezoek - ecologische bevindingen	13
5.2.3	Samenvatting beschermde soorten	15
5.3	Beschermde gebieden	16
6	Toetsing	17
6.1	Effectbepaling project	17
6.1.1	Deelgebied 1: Stacaravanterrein	17
6.1.2	Deelgebied 2: Opslag materiaal	17

6.1.3	Deelgebied 3: Camping langs de Zuiderweg	17
6.1.4	Deelgebied 4: Bouwvlak buitenhaven	17
6.1.5	Deelgebied 5: De Potvis	17
6.1.6	Deelgebied 6: Recreatieterrein/Camperterrein/kampeervlekken	18
6.2	Effecten beschermde soorten	18
6.2.1	Vogels	18
6.2.2	Zoogdieren	19
6.2.3	Reptielen en amfibieën	20
6.2.4	Vissen	20
6.2.5	Vlinders, libellen en overige beschermde soortgroepen	20
6.2.6	Flora	20
6.3	Effecten op beschermde gebieden	20
6.3.1	Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)	20
6.3.2	Effecten op weidevogelgebieden	20
6.4	Nader onderzoek vleermuizen	21
7	Conclusies	24
7.1	Soortenbescherming	24
7.1.1	Vleermuizen	24
7.1.2	Broedvogels	24
7.1.3	Overzicht	25
7.2	Gebiedsbescherming	26
7.2.1	Natuurnetwerk Nederland	26
7.2.2	Weidevogelgebied	26
8	Bronnen	27
	Bijlage I Wettelijk kader	33

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

SkipsMaritiem is voornemens om de verblijfsmogelijkheden op haar terrein uit te breiden en daarmee samenhangend het terrein opnieuw in te richten. Er komen meer plekken voor tenten, stacaravans en chalets, campers en appartementen. Voor zes samenhangende deelgebieden is een bestemmingsplanwijziging nodig.

Bij ruimtelijke ingrepen moet rekening worden gehouden met beschermde planten- en diersoorten en met beschermde gebieden. Er dient onderzocht te worden of de geplande ingrepen effect hebben op beschermde soorten of beschermde gebieden (Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland). Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de Natuurtoets beschreven. In figuur 1.1 is de ligging van het projectgebied weergegeven.

Figuur 1.1: Aanduiding van de locatie ten zuiden van Stavoren waar de plangebied in liggen (rood omlijnd)
Bron: Globespotter.

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Wet natuurbescherming (soortbescherming), NNN en/of de weidevogelgebieden en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

Het plangebied ligt nabij het Natura 2000-gebied IJsselmeer. Toetsing hiervan vindt plaats in een aparte voortoets.

1.3 Leeswijzer

De natuurtoets is verder als volgt opgebouwd:

- hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- hoofdstuk 3 beschrijft het plangebied en het projectvoornemen;
- hoofdstuk 4 geeft een toelichting op de methodiek van de natuurtoets;
- hoofdstuk 5 beschrijft het gebied en gaat in op de ecologische waarden en de beschermde soorten in (de omgeving) van het plangebied;
- hoofdstuk 6 toetst de ontwikkeling aan de Wet natuurbescherming;
- hoofdstuk 7 beschrijft de conclusies en (eventuele) vervolgstappen en procedures.

2 Wettelijk kader natuurbescherming

2.1 Algemeen

Dit hoofdstuk beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming ([paragraaf 2.2](#)) en de gebiedsbescherming ([paragraaf 2.3](#)) relevant voor voorliggende Natuurtoets.

2.2 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Tijdens een bijeenkomst van het Netwerk Groene Bureau d.d. 16 december 2016 is aangegeven dat drie provincies (Utrecht, Overijssel en Gelderland) de geldende "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten" (LNV, 2009) aanhouden en blijven hanteren in de Wet natuurbescherming. De verwachting is dat ook overige provincies deze beschermingsstatus aanhouden. De lijst wordt begin 2017 door de provincies geëvalueerd en waar nodig aangepast. Bij voorliggende toetsing is uitgegaan dat de lijst gehanteerd blijft en dat de nesten een jaarrond beschermde status houden. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1t/m4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt (zie artikel 3.1 in tekstkader in de bijlage).

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden (zie ook tabel E in de bijlage).

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage tabel C en D van voorliggend rapport. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie. Zie de Bijlage voor een uitgebreide toelichting.

2.3 Gebiedsbescherming

2.3.1 Natura 2000

Natura 2000-gebieden zijn natuurgebieden van groot internationaal belang. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Europese Habitat- en / of Vogelrichtlijn. Voor de gebieden en de daarbij aangewezen soorten en habitattypen zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Een activiteit mag niet leiden tot significant negatieve effecten op deze doelen of tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken. Indien op voorhand significante effecten niet uitgesloten kunnen worden dient een Passende beoordeling opgesteld te worden.

2.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is een stelsel van ecologisch hoogwaardige natuurgebieden; de Natura 2000-gebieden maken daar deel van uit. Naast de Natura 2000-gebieden bevat het NNN ook overige leefgebieden van soorten en – om isolatie te voorkomen – gebieden die een verbinding vormen tussen natuurgebieden. Het NNN is onderdeel van het actieve beleid om bedreigde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen. De natuurgebieden die behoren tot het NNN en hun functies worden planologisch beschermd, hier geldt het 'nee, tenzij'- principe. De planologische bescherming betekent in het kort dat geen nieuwe bestemmingen worden toegestaan die per saldo leiden tot een significante aantasting van de oppervlakte, de kwaliteit en de samenhang van het NNN. Hieraan wordt getoetst bij de verlening van een omgevingsvergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

2.4 Provinciaal beleid

Ook buiten de beschermde gebieden zijn natuurwaarden aanwezig. De provincie Fryslân heeft in het Natuurbeheerplan haar ambitie voor het natuurbeheer in en buiten de beschermde gebieden vastgelegd.

Middels een subsidiestelsel stimuleert de provincie het behoud en/of verbetering van bos- en natuurelementen die belangrijk zijn voor het behoud van natuurwaarden, landschappelijke of cultuurhistorische waarden. Eigenaren en gebruikers van gronden die binnen de begrenzing liggen van een natuurgebied of agrarisch natuur- of beheergebied, hebben de mogelijkheid om subsidie aan te vragen voor het beheer of kwaliteitsverbetering van dergelijke elementen. Subsidies worden op vrijwillige basis aangevraagd. De beheerder ontvangt subsidie om bijvoorbeeld later te maaien in vogelweidegebieden. Weidevogels zijn in Fryslân planologisch beschermd.

3 Plangebied en projectvoornemen

3.1 Plangebied

Het plangebied ligt ten zuiden van Stavoren, aan het IJsselmeer en het Johan Frisokanaal. Het bestaat uit een binnen- en buitenhaven, een camping, een camperterrein, een paviljoen en bijbehorende gebouwen en opslagterreinen. De eigenaar is SkipsMaritiem. Het eigenlijke plangebied bestaat uit 6 deelgebieden (figuur 3.1):

1. Stacaravanterrein. Dit is deels ingericht als camping met stacaravans. Er liggen verharde paden, bermen en grasvelden, enkele sloten, singels en bosplantsoen.
2. Opslag groenmateriaal. Dit bestaat voor een groot deel uit verhard oppervlak waar allerlei materialen (bijv. stenen en hout) zijn opgeslagen. Verder bestaat het uit grasvelden, singels en ruige begroeiingen en is het deels omsloten door een watergang.
3. Camping langs de Zuiderweg. Dit betreft in de huidige situatie een weiland.
4. Bouwvlak buitenhaven. Dit is grotendeels verhard, met enkele (toilet)gebouwen. Het wordt o.a. gebruikt voor opslag van boten en het parkeren van auto's.
5. De Potvis. Dit is een paviljoen, omringd door enkele heggen en een kinderspeelplek.
6. Recreatieterrein/camperterrein/kampeervlekken. Het noordelijke deel is verhard en overdag in gebruik als parkeerplaats o.a. voor campers. Het zuidelijk deel is een grasveld voor recreatie, omringd door een brede singel.

Figuur 3.1. Ligging van het plangebied (rood omkaderd). 1 en 3 uitbreiding camping; 2 opslag; 4 bouwvlak buitenhaven; 5 Potvis en 6 camperterrein. Bron: Globespotter.

3.2 Projectvoornemen

SkipsMaritiem is voornemens om de verblijfsmogelijkheden op haar terrein uit te breiden en daarmee samenhangend het terrein opnieuw in te richten. Er komen meer plekken voor tenten, stacaravans en chaletten, campers en appartementen. Voor zes deelgebieden is een bestemmingsplanwijziging nodig die in tabel 3.1 worden toegelicht.

Tabel 3.1: Activiteiten per deelgebied

Deelgebied	Huidige situatie	Toekomstige situatie
1. Stacaravanterrein	17 stacaravans	max 35 stacaravans/chalets
2. Opslag	Opslag materiaal en groenafval Overkapping	Ongewijzigd
3. Camping	Weiland	Kampeerterrein voor 60 kampeerplekken Ontsluiting via bestaande dam en via nieuwe brug over Dijkvaart 12 aparte units voor toiletten en sanitair
4. Bouwvlak buitenhaven	Huidige bebouwing ca 630 m ² Toegestaan 4000 m ²	Toegestane bebouwing verminderen met uitbreiding oppervlakte Potvis
5. De Potvis	Paviljoen	Paviljoen en appartementen
6. Camperterrein	geen overnachtingen	Max. 30 camperplekken en max. 60 kampeerplekken

4 Methodiek

4.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het project;
2. Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.2 Bureauonderzoek

Afbakening beschermde soorten

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar soorten uit de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10). Voorgenoemde soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten, bijlage II Verdrag van Bern en bijlage I Verdrag van Bonn) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wnb.

'Andere' beschermde soorten die zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen (zie tabel C en D in de bijlage) zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in de provincie dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt het voorliggende project. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Bronnen

Er worden diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied. Met behulp van landelijke en regionale verspreidingsatlassen en specifieke internetsites (www.ravon.nl; www.vlindernet.nl; www.libellennet.nl www.Naturalis.nl\EIS) wordt nagegaan of in het verleden zwaar beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

Daarnaast worden landelijke databanken voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl, over de periode 2009 - 2014. telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn dan niet bekend. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie wordt een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen.

Een aantal vogels is onderverdeeld in vogels met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermde nesten (categorie 5) (zie toelichting in Bijlage 1 – Wettelijk kader)

waarvan inventarisatie gewenst is. Gekeken wordt naar de verspreiding van categorie 1-4 soorten en soorten van categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Om inzicht te krijgen in de ligging van het plangebied t.o.v. van het NNN is de provinciale website geraadpleegd. Aanvullend is de provinciale Weidevogelnota 2014 – 2020 gebruikt.

4.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van de bureaustudie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat in het plangebied. Op 10 mei 2016 is een terreinbezoek aan het plangebied afgelegd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

4.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Resultaten gebiedsonderzoek

5.1 Gebiedsbeschrijving

Hierna wordt het plangebied beschreven per deelgebied. Figuur 5.1 geeft een foto-impressie.

5.1.1 Deelgebied 1: Stacaravanterrein

Op het zuidelijk deel staan 17 stacaravans. Het is ontsloten via camping Súdermeer en maakt daar deel van uit. Dit deel is omzoomd door boomsingels die voor beschutting zorgen. Het noordelijk deel is daarvan afgescheiden door een ondiepe rietsloot met steile oevers en bestaat uit een grasveld en een strook met (vochtig) bosplantsoen met dicht struweel. Door deelgebied 1 lopen verharde fiets-/voetpaden die de camping verbinden met de binnenhaven en Stavoren.

Stacaravans in deelgebied 1.

Terreindeel zonder caravans in deelgebied 1.

Watergang aan de zuidzijde van deelgebied 1.

Deelgebied 3 (grasland) met rechts de Dijkvaart.
Deelgebied 2 ligt op de achtergrond in het opgaand groen.

Figuur 5.1: Impressie plangebied.

Deelgebied 4. Opslag in de buitenhaven

Deelgebied 5. Paviljoen de Potvis

Deelgebied 6. Camperterrein/parkeerplaats

Deelgebied 6. Recreatief grasveld omringd door opgaand struweel en bomen.

Figuur 5.1 (vervolg): Impressie plangebied.

5.1.2 Deelgebied 2: Opslag materiaal

Achter de boerderij aan de Middelweg 2 ligt een grotendeels verhard terrein waar allerlei materialen zijn opgeslagen (bijvoorbeeld stenen en hout). Ook is er een halfronde overkapping aanwezig. Om het terrein staat een boomsingel met struiken en ruigte en aan de buitenzijde loopt een watergang met een steil talud.

5.1.3 Deelgebied 3: Camping langs de Zuiderweg

Hier is momenteel een extensief weiland aanwezig met algemene soorten grassen en kruiden. Het wordt omringd door de beplantingen van camping Súdermeer en deelgebied 2 en door de dijk met de Dijkvaart. De Dijkvaart is een vaart van ca 12 meter breed, die via een gemaal afwatert op het Johan Frisokanaal. Door een duiker gaat de vaart onder de Middelweg door. Waarschijnlijk als gevolg van de lage stroomsnelheid hoopt zich veel slib op en staat de ecologische waterkwaliteit onder druk. Tijdens het veldbezoek was de vaart sterk begroeid met draadalg. De oeverzones en de dijkbermen zijn begroeid met algemeen voorkomende plantensoorten.

5.1.4 Deelgebied 4: Bouwvlak buitenhaven

Dit terrein is grotendeels verhard met enkele (toilet)gebouwen. Aan de noordzijde is een laag dijkje met een soortenrijke, van oorsprong schrale vegetatie. De rest van het terrein wordt omringd door heggen van plataan. Door het bestemmingsplan Stavoren Zuid zullen hier geen nieuwe ontwikkelingen plaatsvinden. De bouwmogelijkheden zullen ingeperkt worden doordat De Potvis vergroot wordt. Daarmee ontstaan buitendijks geen toename aan bouwmogelijkheden.

5.1.5 Deelgebied 5: De Potvis

Dit betreft een horecagelegenheid met terras. Het paviljoen wordt aan de zuid- en oostzijde omringd door hoog struweel. Aan de andere zijden is het omringd door gazons. Ten noorden ervan ligt een kinderspeelplek. Vanaf de zuidzijde is het paviljoen bereikbaar over een asfaltweggetje. Aan de noord- en oostzijde ligt een schelpenpad waarlangs je om de buitenhaven heen kan lopen. De oever van het IJsselmeer bestaat hier uit een dam van basaltblokken.

5.1.6 Deelgebied 6: Recreatieterrein/Camperterrein/kampeervlekken

Het noordelijk deel is verhard met klinkers. Het zuidelijk deel bestaat uit een als gazon beheerd grasveld omringd door brede singels van bomen en struweel.

5.2 Beschermde soorten

5.2.1 Bureauonderzoek

De vorige versie van deze natuurtoets is getoetst aan de Flora- en faunawet. Per 1 januari 2017 is deze wet (samen met de Boswet en Natuurbeschermingswet 1998) vervangen door de Wet Natuurbescherming. Enkele soorten uit de Flora- en faunawet kennen onder de Wet natuurbescherming geen beschermde status meer. Aanvullend zijn enkele 'nieuw' beschermde soorten aan de Wet natuurbescherming toegevoegd. In deze versie van de natuurtoets is de bureaustudie opnieuw uitgevoerd waarbij gekeken is naar beschermde soorten uit de Wet natuurbescherming.

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie en uit atlassen (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden een aantal beschermde soorten zijn waargenomen. Dit betreft onderstaande beschermde soorten.

Vogels, categorie 1-4 (telmee.nl)

- Buizerd, gierzwaluw, ransuil, huismus, roek, boomvalk, sperwer en torenvalk

Zoogdieren (Melis 2012, Schut 2009, telmee.nl)

- Das (Artikel 3.10), meervleermuis (Artikel 3.5), otter (Artikel 3.5), waterspitsmuis (Artikel 3.10)

Reptielen en amfibieën (telmee.nl)

- Geen waarnemingen

Vissen (Melis 2015, telmee.nl)

- Geen waarnemingen

Vlinders, libellen en overige soortgroepen (telmee.nl)

- Gevlekte witsnuitlibel

Flora (telmee.nl)

- Geen waarnemingen

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het atlasblok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied. Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

5.2.2 Terreinbezoek - ecologische bevindingen

Op 10 mei 2016 is een terreinbezoek aan het plangebied afgelegd door een deskundig ecooloog van de Antea Group. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. De temperatuur bedroeg 15-20 °C met een zuidoostenwind, kracht 3 en zonnig tot lichtbewolkt.

Vogels (categorie 1-4)

In de deelgebieden 1, 2 en 6 komen algemene vogelsoorten voor van bossen en tuinen, zoals merel, tiftjaf, fitis, braamsluiper, tuinfluiter, zwartkop, turkse tortel, houtduif en winterkoning. De struiklaag is sterk ontwikkeld, waardoor deze deelgebieden een grote waarde hebben voor kleine zangvogels van struweel. Er broeden enkele paren eksters. Eksternesten zijn belangrijk voor bijvoorbeeld de ransuil die zelf geen nest maakt. De ransuil is niet aangetroffen. In deelgebied 1 werd een roepende sperwer waargenomen. Een sperwernest was hier niet aanwezig.

Deelgebied 3 bestaat uit grasland. Er waren geen weidevogels aanwezig. Gezien de ligging ten opzichte van beplantingen, de Zuiderweg en de dijk worden kritische weidevogels hier niet verwacht. Er foerageerden enkele eksters. Deelgebied 4 is een verhard terrein omsloten door een dijkje en heggen. In het noordoostelijk deel zongen een koolmees en een fitis. Aan de gebouwen waren restanten van zwaluwnesten zichtbaar.

Deelgebied 5 bestaat uit paviljoen de Potvis, een heg aan de noordkant, een speelplek en de oeververdediging van basalt. Tussen de balken en het dak onder de overstekken waren 4 spreeuwennesten en 3 huismusnesten aanwezig. In de heg broedde een winterkoning en op de basaltoever een witte kwikstaart. Deze soort broedt pas vanaf eind mei, zodat dit met het veldbezoek niet kon worden vastgesteld. Ook boerenzwaluw en huiszwaluw kunnen hun nesten aan de Potvis bouwen. Voor de gierzwaluw is de Potvis niet geschikt.

Verder komen in en om het plangebied algemene vogelsoorten voor, zoals kleine karekiet, fuut, wilde eend, meerkoet, waterhoen, aalscholver, visdief, putter, boerenzwaluw, gierzwaluw, holeduif en buizerd.

Zoals eerder aangegeven is er een aantal broedplaatsen die jaarrond beschermd zijn en waarbij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten (zie bijlage 1). Het gaat om drie nestplekken van de huismus in de Potvis.

Zoogdieren

In het plangebied komen algemene soorten zoogdieren voor, zoals muizen, mol, haas en kleine marterachtigen. De das is van het atlasblok (§4.2) bekend, maar sporen zijn in het plangebied niet aangetroffen. De Dijkvaart tussen deelgebied 3 en de dijk is geschikt voor de otter. Deelgebied 2 is een plek waar een verblijfplaats van een steen- of boomarter verwacht kan worden, vanwege de opslag van allerlei materiaal en de afwezigheid van mensen. Sporen van deze soorten zijn niet aangetroffen en ze zijn daarom uitgesloten. De waterspitsmuis is op circa 150 meter ten noorden van het Johan Frisokanaal waargenomen. Ten zuiden van het Johan Frisokanaal zijn geen waarnemingen bekend, mogelijk door de barrière werking van het Johan Frisokanaal. Potentieel geschikt leefgebied bevindt zich in de ruigtes aan de IJsselmeerkust en in binnendijkse ruigtes. De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. In het plangebied is geen geschikte overbegroeiing aanwezig en zijn ook geen ruigtes aanwezig. Hierdoor vormt het plangebied geen essentieel leefgebied voor de waterspitsmuis. De aanwezigheid van rust- of verblijfplaatsen van de waterspitsmuis in het plangebied kan worden uitgesloten.

In en om het plangebied kunnen diverse soorten vleermuizen voorkomen, zoals gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger en watervleermuis. De diverse beplantingen vormen een aantrekkelijk foerageergebied voor bijvoorbeeld dwergvleermuizen. Het Johan Frisokanaal is onderdeel van een migratieroute van de meervleermuis tussen het IJsselmeer en Morra (Schut *et al.* 2009). Ook de Dijkvaart kan een foerageergebied voor deze soort vormen als de wind op het IJsselmeer bijvoorbeeld te sterk is. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de Potvis is uitgesloten op basis van de constructie van het gebouw met lichtmetalen platen en de hoge mate van afwerking.

Vissen

De Dijkvaart ter hoogte van deelgebied 3 is sterk begroeid met algen en er is veel slib aanwezig. Ondanks de verminderende waterkwaliteit is hier een kleine modderkruiper gevangen. De kleine modderkruiper is echter niet meer beschermd onder de Wet natuurbescherming. In de ondiepe dwarssloot langs de Middelweg, die meer geschikt leek, werden geen vissen gevangen. De kwel sloten rond deelgebied 1 zijn weinig geschikt voor vissen.

Vlinders, libellen en overige soortgroepen

Gevlekte witsnuitlibel is in het verleden waargenomen op circa 2,2 kilometer van het plangebied. De soort is met name gebonden aan laagveenmoerassen en vegetatierijke vennen en duinplassen. Binnen het plangebied ontbreekt habitat-specifiek biotoop voor deze soort. De aanwezigheid van essentieel leefgebied in het plangebied wordt daarom uitgesloten.

Tijdens het veldbezoek zijn enkele algemene soorten dagvlinders en libellen waargenomen: oranjetipje, klein geaderd witje, argusvlinder en viervlek (deelgebied 1). Een minder algemene soort is de glassnijder (deelgebied 1).

Reptielen en amfibieën

Bij de schepnetbemonstering zijn geen amfibieënlarven gevangen en in het ondiepe water van de sloot langs de Middelweg zijn geen eisoeren of larven waargenomen. Een groene kikker is waargenomen in een sloot aan de noordzijde van deelgebied 1. Beschermde amfibieën en reptielen zijn niet in deze omgeving bekend en zijn uitgesloten.

Flora

In het plangebied komen algemene plantensoorten voor. Beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen en daarom uitgesloten.

5.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Tabel 5.1: Aanwezigheid van (mogelijk) beschermde soorten in het plangebied.

Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Toelichting
Algemene broedvogels	Artikel 3.1 // Artikel 3.5	Alle deelgebieden	
Huisemus	Artikel 3.1 // Artikel 3.5, jaarrond beschermde nesten	3 nesten in deelgebied 5 (de Potvis)	
Vleermuizen	Artikel 3.5	Alle deelgebieden	Foerageergebieden en vliegroutes
Otter	Artikel 3.5	Mogelijk in deelgebied 3 (Dijkvaart)	Alleen gebruik als jachtgebied/trekroute, geen verblijfplaatsen

5.3 Beschermde gebieden

Het plangebied ligt niet in het Natuurnetwerk Nederland. De kleinste afstand tot Natura 2000-gebied IJsselmeer bedraagt 120 meter. De afstand tot Natura 2000-gebied Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving bedraagt meer dan 4 km.

Het hele gebied is aangewezen als weidevogelgebied. Alleen deelgebied 3 bevat grasland dat zou kunnen functioneren weidevogelbiotoop. Het aangrenzende deel van het NNN ("EHS - overig") heeft in het Natuurbeheerplan 2016 de ambitie *Vochtig weidevogelgrasland*. Uit de Weidevogelnota 2014-2020 van de Provincie blijkt dat deelgebied 3 binnen een weidevogelkerngebied ligt. Door de aanwezigheid van hoge beplantingen en de ligging langs de Zuiderweg lijkt het gebied weinig geschikt voor weidevogels.

Figuur 5.2. Ligging van natuurgebieden ten opzichte van het plangebied (deelgebieden rood omlijnd). Rood gearceerd is het Natura 2000-gebied IJsselmeer; felblauw is EHS-water; donkergroen is EHS-Overige natuur; roze is EHS – beheergebied; lichtgroen is ganzenfoerageergebied. Gestippeld is aanduiding weidevogelgebied.

6 Toetsing

6.1 Effectbepaling project

6.1.1 Deelgebied 1: Stacaravanterrein

Een andere inrichting van het terrein kan als gevolg hebben dat er bomen en struiken worden gekapt, watergangen worden gedempt en of grondwerkzaamheden plaatsvinden. De inrichting voor stacaravans maakt dat een klein deel van de huidige algemene natuurwaarden verloren gaat. Het terrein wordt intensiever gebruikt doordat er meer mensen kunnen verblijven. Er zal 's nachts meer verlichting zijn. Het groene karakter met grasvelden en beplantingen blijft behouden. Tijdens de inrichtingswerkzaamheden treedt lokaal uitstraling van geluid en trillingen op.

6.1.2 Deelgebied 2: Opslag materiaal

Hier zijn geen werkzaamheden voorzien. Het bestaande gebruik wordt voortgezet. Bij de beschrijving van de effecten wordt dit deelgebied buiten beschouwing gelaten.

6.1.3 Deelgebied 3: Camping langs de Zuiderweg

Het huidige weiland verdwijnt en wordt ingericht als camping met kampeerplekken en toiletunit. Waarschijnlijk zullen er beplantingen komen, zoals ook in deelgebied 1 het geval is. Er wordt mogelijk een brug aangelegd over de Dijkvaart. De menselijke verstoring neemt ten opzichte van de huidige situatie sterk toe, vooral in de zomer. Er zal 's nachts meer verlichting zijn. Tijdens de inrichtingswerkzaamheden treedt lokaal uitstraling van geluid en trillingen op.

6.1.4 Deelgebied 4: Bouwvlak buitenhaven

Hier zijn geen werkzaamheden voorzien. Er is enkel een planologische aanpassing voorzien in de vorm van een verkleining van de maximale oppervlakte die bebouwd mag worden in het bouwblok. Het bestaande gebruik wordt voortgezet. Wanneer er concrete (bouw/sloop)plannen zijn, zal er een toets moeten plaatsvinden t.a.v. de aanwezige natuurwaarden (bijvoorbeeld huiszwaluw). Bij de beschrijving van de effecten wordt dit deelgebied buiten beschouwing gelaten.

6.1.5 Deelgebied 5: De Potvis

Het bestaande paviljoen wordt gesloopt voor een nieuw, groter paviljoen met appartementen. Er zullen meer mensen op de locatie aanwezig zijn. De aanwezige struwelen worden mogelijk verwijderd. Er wordt niet gewerkt in de oevers van het IJsselmeer. Tijdens de inrichtingswerkzaamheden treedt lokaal uitstraling van geluid en trillingen op.

6.1.6 Deelgebied 6: Recreatieterrein/Camperterrein/kampeervlekken

Tussen het verharde terrein en het grasveld ligt in de huidige situatie nog een dunne strook struweel. Deze strook verdwijnt of er zullen doorbraken in gemaakt worden. Het hele terrein wordt intensiever gebruikt en ook 's nachts zullen mensen aanwezig zijn, in tegenstelling tot de huidige situatie. Deze toename vindt hoofdzakelijk plaats in de zomerperiode. Er zal 's nachts meer verlichting zijn. Tijdens de inrichtingswerkzaamheden treedt lokaal uitstraling van geluid en trillingen op.

6.2 Effecten beschermde soorten

De effecten op de zwaar beschermde soorten worden per soortgroep getoetst. Voor de vogels wordt naast de categorie 1-4 vogelsoorten ook ingegaan op de algemene soorten.

6.2.1 Vogels

Vogels algemeen

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn negatieve effecten op algemene broedvogels te voorkomen.

Jaarrond beschermde nesten

In de Potvis (deelgebied 5) zijn 3 jaarrond beschermde nesten van de huismus aanwezig. Als gevolg van sloop of een ingrijpende verbouwing kunnen deze nesten verloren gaan.

De aanwezigheid van deze nesten is vooralsnog geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan, aangezien soortspecifieke maatregelen te combineren zijn met de nieuwe bestemming in, of in de directe omgeving van het plangebied. Het betekent wel dat voorafgaand aan de werkzaamheden ten behoeve van de ontwikkelingen in het plangebied voorwaarden worden gesteld en zijn uitgevoerd aan de wijze en periode van de werkzaamheden en het opnemen/integreren van voorzieningen zoals tijdelijke nestkasten en inbouwnestkasten in het nieuwe gebouw.

Verder zijn geen jaarrond beschermde nesten aanwezig.

Categorie 5-soorten

Naast soorten met jaarrond beschermde nesten zijn er categorie-5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste in het plangebied niet van toepassing. Er zijn geen categorie-5-soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de directe omgeving of onvoldoende nestgelegenheid hebben in de directe omgeving.

6.2.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming en de Habitatrichtlijn (Bijlage IV). Uit het onderzoek blijkt dat het plangebied waarschijnlijk functioneert als foerageergebied en het nabijgelegen Johan Frisokanaal is een vliegroute voor de meervleermuis.

In de deelgebieden 1, 3, 5 en 6 neemt de lichtuitstraling toe, vanuit stacaravans/chalets, campers, uitbreiding gebruik van het paviljoen (appartementen) en door buitenverlichting. Licht heeft een verstorend effect op vliegroutes van met name de meervleermuis (Kuijper *et al.* 2006).

Lichtinval leidt tot verstoring van de meervleermuis, doordat het foeragegedrag in het verlichte deel van foerageergebied en vliegroute vermindert en de dieren proberen om het verlichte deel te vermijden (Kuijper *et al.* 2006). Dit vermijdensgedrag treedt al op bij lage lichtintensiteit. Onduidelijk is in hoeverre gewenning op kan treden. Uit bovenstaande blijkt dat de mate waarin licht vanaf de oever over het water heen valt en tot hoever dit over het water reikt, van invloed zijn op de mate van verstoring.

Deelgebied 1 grenst aan het Johan Frisokanaal. In de huidige begrenzing van dit deelgebied blijft een groenzone van voldoende breedte over, zodat verlichting van het water niet optreedt. Deze groenstrook wordt ook juridisch beschermd in het bestemmingsplan door de bestemming 'Groen'. De beplanting wordt gehandhaafd en binnen deze bestemming wordt geen verlichting aangebracht tussen de bestaande beplanting en de kanaaloever. Hierdoor treedt geen verstoring van de vliegroute van de meervleermuis op.

Deelgebied 3 grenst aan de Dijkvaart. Of de Dijkvaart een functie heeft voor de meervleermuis is niet bekend, maar het kan als foerageergebied functioneren als er op het IJsselmeer bijvoorbeeld een harde zuidwestenwind staat. Vleermuizen foerageren onder zulke omstandigheden in de luwte. Het is goed mogelijk om lichtuitstraling op de Dijkvaart te voorkomen doormiddel van groenstructuren en de plaatsing en type van de verlichting. Een eventuele nieuwe brug is eenvoudig passeerbaar voor meervleermuis, mits er voldoende ruimte is tussen brugdek en waterlijn, en de brug zelf niet wordt verlicht. Indien de brug daadwerkelijk gerealiseerd wordt zal hier eenvoudig rekening mee gehouden kunnen worden in het ontwerp.

Om negatieve effecten op soorten als gewone en ruige dwergvleermuis en laatvlieger te voorkomen, zal verlies aan opgaande beplanting ruimschoots moeten worden gecompenseerd in de vorm van nieuwe beplanting. Voor alle vleermuizen geldt dat ten gevolge van de voorgenomen plannen geen aantasting van rust- of verblijfplaatsen voor vleermuizen optreedt.

Overige beschermde zoogdieren

De Dijkvaart maakt mogelijk deel uit van het leefgebied van de otter. Negatieve effecten worden uitgesloten omdat er geen aanpassingen van de watergang plaatsvinden. Een faunapassage wordt niet nodig geacht, omdat het er geen sprake is van een doorgaande verkeersweg.

Er zijn geen zwaar beschermde zoogdieren in het plangebied aangetroffen en worden tevens niet verwacht in die deelgebieden waarin ontwikkelingen plaatsvinden. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

6.2.3 Reptielen en amfibieën

De aanwezigheid van beschermde reptielen- en amfibieënsoorten in het plangebied is uit te sluiten. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

6.2.4 Vissen

Er vinden geen nieuwe ontwikkelingen in het water plaats. Fysieke aantasting van het biotoop van de rivierdonderpad (IJsselmeer) is dan ook niet aan de orde .

De aanwezigheid van overige beschermde vissoorten in het plangebied is uit te sluiten. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

6.2.5 Vlinders, libellen en overige beschermde soortgroepen

Er zijn geen effecten te verwachten op andere beschermde soorten, zoals dagvlinders, libellen en andere ongewervelden in het plangebied. De soorten zijn niet aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen zijn niet geschikt als leefgebied voor beschermde soorten uit deze soortgroepen.

6.2.6 Flora

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde florasoorten in het plangebied aangetroffen. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

6.3 Effecten op beschermde gebieden

6.3.1 Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Voor wat betreft de NNN is alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen NNN binnen het plangebied. Er is van directe aantasting van het NNN dan ook geen sprake.

6.3.2 Effecten op weidevogelgebieden

Alle deelgebieden liggen in weidevogelgebied, maar alleen deelgebied 3 bevat biotoop dat als foerageergebied geschikt is voor weidevogels. Nesten worden er niet verwacht omdat het ingeklemd ligt tussen boerderij en weg (kleinste afstand 40 meter, maximale afstand vanaf weg 100 meter). Als gevolg van de aanleg van de camping verdwijnt dit biotoop. De contour waarbinnen opgaande beplanting aanwezig is en menselijke activiteit schuift 80 meter naar het zuiden op ten opzichte van de huidige beplanting bij de boerderij.

6.4 Nader onderzoek vleermuizen

Uit hoofdstuk 5 blijkt dat het plangebied waarschijnlijk onderdeel is van het leefgebied van de meervleermuis. Bekend is dat het Johan Frisokanaal als vliegroute voor de meervleermuis functioneert. In de deelgebieden 3, 5 en 6 neemt de lichtuitstraling toe, vanuit stacaravans/chalets, campers, uitbreiding gebruik van het paviljoen (appartementen) en door buitenverlichting. Effecten daarvan voor de meervleermuis kunnen niet worden uitgesloten. Daarom is een nader onderzoek gedaan naar het gebruik van de deelgebieden 3, 5 en 6 door de Meervleermuis.

In figuur 6.1 is een overzicht gegeven van de monitoringslocaties in en nabij het plangebied.

Figuur 6.1. Overzicht van de monitoringslocaties (a t/m f) in en nabij het plangebied (1 t/m 6)(Bron: Globespotter).

Monitoringslocatie a heeft als doel om vast te leggen hoeveel Meervleermuizen langs het Johan Frisokanaal vliegen. De verwachting is dat deze vervolgens langs de IJsselmeerkust gaan foerageren.

In onderstaande tabel (tabel 6.1) is een overzicht gegeven van de inventarisatiedata, inventarisatietijdstippen en de weersomstandigheden tijdens het onderzoek.

Tabel 6.1. Overzicht inventarisaties.

Datum	Zon onder	Tijdsduur	Weersomstandigheden	Monitoringslocaties
09-05-2017	21:18	21:15 – 23:15	Half bewolkt, 9 °C, windkracht 1 Bft., geen neerslag	a, b en c
10-05-2017	21:22	21:15 – 23:57	Helder, 8 °C, windkracht 1-2 Bft., geen neerslag	a, d, e en f
10-06-2017	21:58	21:45 – 23:58	Helder, 18 °C, windkracht 2-3 Bft., geen neerslag	a
13-06-2017	22:04	22:00 – 00:15	Helder, 16 °C, windkracht 0-1 Bft., geen neerslag	a, e en f
10-07-2017	22:00	22:00 – 00:01	Bewolkt, 18 °C, windkracht 2-3 Bft., geen neerslag	a
12-07-2017	21:59	21:59 – 23:59	Half bewolkt, 15 °C, windkracht 4-5 Bft., geen neerslag	a, e en f

Op 9 mei 2017 is een batlogger geïnstalleerd aan het kanaal op locatie a (zie figuur 6.1). Daarnaast is gemonitord nabij het gemaal (locatie b) en op het kruispunt van Stadsfenne en Middelweg (locatie c) (zie figuur 6.1).

De batlogger heeft één meervleermuis waargenomen om 22:30 uur. Even later is de meervleermuis ook waargenomen op locatie b. Aanvullende zijn er meerdere foeragerende individuen van de gewone dwergvleermuizen, ruige dwergvleermuizen, laatvliegers en rosse vleermuizen aangetroffen in het plangebied, waarvan ook opnames op de batlogger zijn geregistreerd.

Op 10 mei is een batlogger geïnstalleerd aan het kanaal op locatie a (zie figuur 6.1). Daarnaast is er gemonitord op locaties d, e en f (figuur 6.1).

Op de batlogger zijn meerdere opnames van meervleermuizen te vinden die (waarschijnlijk) nabij de batlogger foerageren. Aanvullend zijn er opnames van gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen die nabij de batlogger foerageren. Opnames van de laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis betreffen voorbijvliegende individuen. Boven het IJsselmeer (locatie f) zijn enkele waarnemingen van een foeragerende meervleermuis gedaan. Hierbij gaat het hoogstwaarschijnlijk om 1 individu. Aanvullend zijn hier ook foeragerende individuen van de ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis waargenomen. Verder zijn er in de haven (locatie d) foeragerende individuen van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis waargenomen. Aan de Zuiderweg (locatie e) zijn foeragerende individuen van de laatvlieger en rosse vleermuis waargenomen.

Op 10 juni is er gemonitord aan het kanaal op locatie a (figuur 6.1). Hier is enkel een voorbijvliegende watervleermuis waargenomen.

Op 13 juni is een batlogger geïnstalleerd aan het kanaal op locatie a (figuur 6.1). Daarnaast is er gemonitord op locatie e en f.

Op de batlogger zijn opnames geregistreerd van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. Individuen van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis lijken nabij de batlogger te foerageren. Opnames van de laatvlieger en rosse vleermuis betreffen voorbijvliegende individuen. Aan de Zuiderweg (locatie e) is een foeragerende meervleermuis waargenomen. Aanvullend zijn er foeragerende individuen van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis waargenomen. Aan het IJsselmeer (locatie f) zijn enkel voorbijvliegende individuen van de laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis waargenomen.

Op 10 juli is er gemonitord aan het kanaal op locatie a (figuur 6.1). Er zijn 20 meervleermuis waarnemingen gedaan waarbij ze zowel foeragerend als voorbijvliegend zijn waargenomen. Daarnaast zijn foeragerende individuen van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis langs het kanaal waargenomen.

Op 13 juli is een batlogger geïnstalleerd aan het kanaal op locatie a (figuur 6.1). Daarnaast is er gemonitord op locatie e en f.

Op de batlogger zijn opnames van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis geregistreerd. Ruige dwergvleermuisen lijken nabij de batlogger te foerageren. Opnames van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis lijken voorbijvliegende individuen. Aan de Zuiderweg (locatie e) is een foeragerend exemplaar van de laatvlieger waargenomen. Aan het IJsselmeer (locatie f) is een foeragerend exemplaar van de rosse vleermuis waargenomen.

7 Conclusies

In dit hoofdstuk worden de conclusies van de natuurtoets gepresenteerd. De conclusies zijn opgedeeld in soortenbescherming (7.1) en gebiedsbescherming (7.2). Voortkomend uit de soortenbescherming komen een aantal verplichte voorwaarden in het kader van de Wet natuurbescherming (paragraaf 7.3). In paragraaf 7.4 worden maatregelen voorgesteld die in de nieuwe situatie kansen bieden voor soorten die zijn gebonden aan gebouwen en stedelijke omgeving. Deze maatregelen zijn niet wettelijk verplicht.

7.1 Soortenbescherming

In het plangebied komen beschermde soorten voor die mogelijk negatieve effecten ondervinden. In het plangebied en de directe omgeving daarvan komen jaarrond beschermde nesten van de huismus en de meervleermuis voor. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van broedvogels op het plangebied.

7.1.1 Vleermuizen

In de uitwerking zal rekening moeten worden gehouden met de plaatsing en aard van de verlichting om verstoring van de vliegroutes van vleermuizen te voorkomen. Langs het Johan Frisokanaal is de bestemming 'Groen' opgenomen zodat hier geen stacaravans of verlichting geplaatst kan worden. Om te voorkomen dat binnen 15 meter van de oever van het IJsselmeer lichtmasten of daarmee vergelijkbare verlichting gerealiseerd wordt is hiervoor een verbod opgenomen in de regels van het bestemmingsplan. Hierdoor treedt hier geen verstoring op van de vliegroutes van de meervleermuis. Bij de bouwplannen van De Potvis wordt gebruikt gemaakt van vleermuisvriendelijke verlichting die niet zal uitstralen over het IJsselmeer en de daar aanwezige vliegroute.

Uit het nader onderzoek blijkt dat de meervleermuis voornamelijk foerageert aan het Johan Frisokanaal. Een enkeling foerageert op het IJsselmeer, dicht genoeg aan de kust om waargenomen te kunnen worden. Er is geen sprake van een essentiële vliegroute binnen het plangebied, noch is er sprake van essentieel foerageergebied in het plangebied. Ook de IJsselmeerkust ter hoogte van het plangebied vormt geen essentiële vliegroute of foerageergebied. Het bouwen van een hoger gebouw zal geen negatief effect uitoefenen op het leefgebied van de meervleermuis noch dat van andere vleermuissoorten.

De Dijkvaart heeft geen essentiële functie voor de meervleermuis. Een eventuele nieuwe brug is eenvoudig passeerbaar voor meervleermuis, mits er voldoende ruimte is tussen brugdek en waterlijn, en de brug zelf niet wordt verlicht.

7.1.2 Broedvogels

Voor de voorgenomen werkzaamheden waarbij bomen en gebouwen verwijderd of aangepast worden, dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen (globaal half maart tot en met juli).

Ten aanzien van de Potvis zal vanwege de functie als broedlocatie voor de huismus (jaarrond beschermde nestplaats) ruim van tevoren maatregelen moeten worden genomen door het aanbieden van tijdelijke nestkasten en nestgelegenheid in de nieuwe gebouwen. Ook de heggen/struwelen rond de Potvis zijn belangrijk voor deze soort als schuilgelegenheid voor predatoren en dienen gecompenseerd te worden als ze verdwijnen. De richtlijn is dat er gedurende het hele project leefgebied en nestgelegenheid moet zijn waar de huismus gebruik van kan maken.

Voor de overige plangebieden zijn er geen belemmeringen vanuit de Wet natuurbescherming aan de orde als de werkzaamheden aan de bomen en gebouwen buiten het broedseizoen worden uitgevoerd of het werkgebied in deze periode ongeschikt wordt gemaakt voor broedvogels.

7.1.3 Overzicht

In Tabel 7.1 worden de soorten weergegeven die in het plangebied aanwezig zijn en/of worden verwacht en. Indien van toepassing is aangegeven voor welke soorten nader onderzoek uitgevoerd moet worden.

Tabel 7.1. Mogelijk voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het plangebied.

Soort	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffing noodzakelijk	Bijzonderheden / opmerkingen
Huisumus	Ja	Nee	Ja	Voor het uitvoeren van verblijfplaatsverstorende maatregelen is een ontheffing noodzakelijk
Broedvogels algemeen	Mogelijk	Nee	Nee	Werken buiten de broedperiode
Vleermuizen	Mogelijk	Nee	Nee	Het bestemmingsplan beperkt lichtuitstraling op de vliegroute van de meervleermuis

Door zorgvuldige inpassing tijdens de verdere uitwerking van de plannen / ontwerpen kan het leefgebied van de aanwezige soorten ingepast worden. Door een zorgvuldige planning + uitvoering tijdens de werkzaamheden worden negatieve effecten voorkomen. Vanuit de Wet natuurbescherming zijn er geen onoverkomelijke bezwaren tegen de voorgenomen bestemmingsplanwijzigingen.

Voor de jaarrond beschermde nesten van de huismus dient een ontheffing aangevraagd te worden bij het bevoegd gezag. Door de werkzaamheden wordt het in de Wet natuurbescherming

neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de huismus overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist.

Over de ontheffing/vergunning wordt binnen 13 weken na ontvangst beslist. Bevoegd gezag kan de beslissingstermijn eenmaal verlengen met 7 weken.

7.2 Gebiedsbescherming

7.2.1 Natuurnetwerk Nederland

Binnen het plangebied is geen NNN-gebied aanwezig. Er is van directe aantasting van de NNN dan ook geen sprake. Ook heeft de planontwikkeling geen negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland buiten het plangebied. Er is daarom geen noodzaak voor een compensatieplan.

7.2.2 Weidevogelgebied

Deelgebied 3 maakt deel uit van een weidevogelkerngebied. Geadviseerd wordt om hierover in contact te treden met de Provincie.

8 Bronnen

Bos, F.G., Bosveld, M.A., Groenendijk, D.G., Van Swaay, C.A.M. & Wynhoff, I., 2006. De dagvlinders van Nederland - verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EISNederland, in samenwerking met De Vlinderstichting, Wageningen.

Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie), 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Kuijper,, D.P.J., J. Schut, A-J. Haarsma , J. Ouweland,, H.J.G.A. Limpens & D. Van Dulleman, 2006. Meervleermuizen in Fryslan. Altenburg & Wymenga en Zoogdiervereniging Nederland.

Kuijper, D., J. Schut, D. van Dulleman, H. Toorman, N. Goossens, J. Ouweland & H.J.G.A. Limpens, 2008. Experimental evidence of light disturbance along the commuting routes of pond bats (*Myotis dasycneme*). *Lutra* 51: 37-49.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Huismus *Passer domesticus* Versie 2.0, december 2014 .

Overig:

www.alterra.nl

www.provinciefryslan.nl

www.ravon.nl

www.telmee.nl

www.naturalis.nl

www.vivara.nl

www.telmee.nl

www.vlindernet.nl

www.libellennet.nl

Bijlage I Wettelijk kader

Soortbescherming

Een van de doelen van de Wet natuurbescherming is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de wetsartikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor alle soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze Bijlage voor de vogelsoorten en Tabel B van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten niet zijnde vogels). Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel C en D van deze Bijlage.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de

Tabel A. Vogels die vallen onder artikel 3.5 (Bern bijlage II, Bonn bijlage I) én in Nederland broeden.

Vogels		
Appelvink	Grote bonte specht	Purperreiger
Baardman	Grote gele kwikstaart	Putter
Beflijster	Grote karekiet	Ransuil
Bergeend	Grote stern	Rietgors
Bergfluit	Grote zilverreiger	Rietzanger
Bijeneter	Havik	Rode wouw
Blauwborst	Heggenmus	Roerdomp
Blauwe kiekendief	Hop	Roodborst
Boerenwaluw	Huiswaluw	Roodborsttapuit
Bontbekplevier	IJsvogel	Roodhalsfuut
Bonte strandloper	Kerkuil	Rouwkwikstaart
Bonte vliegenvanger	Klapkester	Sijs
Boomklever	Klein waterhoen	Slangenarend
Boomkruiper	Kleine barsijs	Slechtvalk
Boompieper	Kleine bonte specht	Smelleken
Boomvalk	Kleine karekiet	Snor
Bosrietzanger	Kleine plevier	Sperwer
Bosruiter	Kleine zilverreiger	Spotvogel
Bosuul	Kleinst waterhoen	Sprinkhaanzanger
Braamsluiper	Kluut	Steenuil
Brandgans	Kneu	Steltkluut
Bruine kiekendief	Koereiger	Strandplevier
Buizerd	Koolmees	Taigaboomkruiper
Casarca	Kortsnavelboomkruiper	Tapuit
Cetti's zanger	Kraanvogel	Tijftjaf
Draaihal	Krekelzanger	Torenvalk
Duinpieper	Kruisbek	Tuinfluit
Dwergmeeuw	Kuifmees	Velduil
Dwergstern	Kwak	Visarend
Engelse kwikstaart	Kwartelkoning	Visdief
Europese kanarie	Lepelaar	Vuurgoudhaan
Fitis	Matkop	Wespendief
Fluit	Middelste bonte specht	Wielewaal
Geelgors	Nachtgaal	Winterkoning
Gekraagde roodstaart	Nachtwaluw	Witbandkruisbek
Gele kwikstaart	Noordse stern	Witte kwikstaart
Geoorde fuut	Oehoe	Witwangstern
Glanskop	Oeverloper	Woudaap
Goudhaan	Oeverpieper	Zeearend
Grasmus	Oeverwaluw	Zwarte mees
Graspiëper	Ooievaar	Zwarte ooievaar
Graszanger	Orpheusspotvogel	Zwarte roodstaart
Grauwe kiekendief	Paapje	Zwarte specht
Grauwe klauwier	Pestvogel	Zwarte stern
Grauwe vliegenvanger	Pimpelmees	Zwarte wouw
Griel	Poelruiter	Zwartkop
Groene specht	Porseleinhoen	Zwartkopmeeuw
Groenling		

Info tabel: Ingekorte lijst van de vogelsoorten van de Conventie van Bern bijlage II. Deze lijst is ingekort door alleen die vogels op te nemen die volgens de Atlas van de Nederlandse Broedvogels (Nederlandse Fauna serie deel 5 uit 2002) en de Avifauna van Limburg (uit 2006) in Nederland broeden. Dwaalgasten en overwintelaars zijn derhalve niet vermeld.

Tabel B. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren <i>landzoogdieren</i>	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreeppad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker		wolf
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren <i>vleermuizen</i>	baardvleermuis
	apollovlinder		bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimperlblauwtje		brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestart
	pimperlblauwtje		gewone grootoorvleermuis
	tijmblauwtje		grijze grootoorvleermuis
	zilverstreephooibeestje		grote hoefijzerneus
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus
	vermiljoenkever		laatvlieger
Libellen	mercuurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel		mopsvleermuis
	gaffellibel		noordse vleermuis
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis
	groene glazenmaker		ruige dwergvleermuis
	noordse winterjuffer		tweekleurige vleermuis
	oostelijke witsnuitlibel		vale vleermuis
	rivierrombout		watervleermuis
	sierlijke witsnuitlibel		gewone dwergvleermuis
Nachtvinders	teunisbloempijlstaart	Zoogdieren <i>zeezoogdieren</i>	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zee-schildpad, lederschildpad, soepschildpad		Bultrug, gewone vinvis
	gladde slang		bruinvis dwergpotvis
Sporenplanten	geel schorpioenmos		gestreepte dolfin, gewone dolfin, gewone spitsdolfijn
	tonghaarmuts		grijze dolfin
	kleine vlotvaren		kleine zwaardwalvis
Vissen	steur		narwal
	houting		orka
Weekdieren	bataafse stroommossel		tuimelaar
	platte schijfhoren		witflankdolfijn, witsnuitdolfijn
Zaadplanten	liggende raket		noordse vinvis, potvis
	drijvende waterweegbree		butskop
	groenknolorchis		dwergvinvis
			griend

	kruipend moerasscherm		spitsdolfijn van gray
	zomerschroeforchis		witte dolfijn

Tabel C. “Overige Soorten” onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Zoogdieren	Waterspitsmuis Wezel** Wild zwijn Woelrat*	Donker pimpernelblauwtje Duinparelmoervlinder Gentiaanblauwtje Grote parelmoervlinder Grote vos Grote vuurvler Grote weerschijnvlinder Iepenpage Kleine heivlinder Kleine ijsvogelvlinder Kommavlinder Pimpernelblauwtje Sleedoornpage Spiegeldikkopje Veenbesblauwtje Veenbesparelmoervlinder Veenhooibeestje Veldparelmoervlinder Zilveren maan
Aardmuis*	Amfibieën	Libellen
Boommarter	Alpenwatersalamander	Beekkrombout
Bosmuis*	Bruine kikker*	Bosbeekjuffer
Bunzing**	Gewone pad*	Donkere waterjuffer
Damhert	Kleine watersalamander*	Gevlekte glanslibel
Das	Meerkikker*	Gewone bronlibel
Dwergmuis*	Middelste groene kikker*	Hoogveenglanslibel
Dwergspitsmuis*	Vinpootsalamander	Kempense heidelibel
Edelhert	Vuursalamander	Speerwaterjuffer
Eekhoorn	Reptielen	Kevers
Egel*	Adder	Vliegend hert
Eikelmuis	Hazelworm	
Gewone bosspitsmuis*	Levendbarende hagedis	
Gewone zeehond	Ringslang	
Grote bosmuis	Vissen	
Grijze zeehond	Beekdonderpad	
Haas*	Beekprik	
Hermelijn**	Elrits	
Huisspitsmuis*	Europese rivierkreeft	
Konijn*	Gestippelde alver	
Molmuis	Grote modderkruiper	
Ondergrondse woelmuis*	Kwabaal	
Ree*	Dagvlinders	
Rosse woelmuis*	Aardbeivlinder	
Steenmarter	Bosparelmoervlinder	
Tweekleurige bosspitsmuis*	Bruin dikkopje	
Veldmuis*	Bruine eikenpage	
Veldspitsmuis		
Vos*		

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn.

Tabel D. “Overige Soorten” onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Planten		
Akkerboterbloem	Groene nachtorchis	Roggelelie
Akkerdoornzaad	Groensteel	Rood peperboompje
Akkerogentroost	Groot spiegelklokje	Rozenkransje
Beklierde ogentroost	Grote bosaardbei	Ruw parelzaad
Berggamander	Grote leeuwenklauw	Scherpkruid
Bergnachtorchis	Honingorchis	Schubvaren
Blaasvaren	Kalkboterbloem	Schubzegge
Blauw guichelheil	Kalketrip	Smalle raai
Bokkenorchis	Karthuizeranjer	Spits havikskruid
Bosboterbloem	Karwijselie	Steenbraam
Bosdravik	Kleine ereprijs	Stijve wolfsmelk
Brave hendrik	Kleine Schorseneer	Stofzaad
Brede wolfsmelk	Kleine wolfsmelk	Tengere distel
Breed wollegras	Kluwenklokje	Tengere veldmuur
Bruinrode wespenorchis	Knollathyrus	Trosgamander
Dennenorchis	Knolspirea	Veenbloembies
Dreps	Korensla	Vliegenorchis
Echte gamander	Kranskarwij	Vroege ereprijs
Franjementiaan	Kruiptijm	Wilde averuit
Geelgroene wespenorchis	Lange zonnedaauw	Wilde ridderspoor
Geplooid vrouwenmantel	Liggende ereprijs	Wilde weit
Getande veldsla	Moerasgamander	Wolfskers
Gevlekt zonneroosje	Muurbloem	Zandwolfsmelk
Glad biggenkruid	Naakte lathyrus	Zinkviooltje
Gladde zegge	Naaldenkervel	Zweedse kornoelje
	Pijlscheefkalk	

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden

uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies..

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel E worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel E. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
	schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen'

(vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Overgangsrecht

In het Besluit natuurbescherming is opgenomen dat de ontheffingen afgegeven onder het oude recht, gelden als ontheffingen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften, beperkingen en voorwaarden gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wnb zullen de onafgeronde ontheffing aanvragen, ingediend vóór inwerkingtreding, conform de nieuwe wet worden behandeld. Ontheffing aanvragen van voor de inwerkingtreding zullen worden afgehandeld door RVO. Aanvragen die later ingediend worden zullen afgehandeld worden door de provincies (of het Rijk). De gedragscodes worden verlengd tot het moment van in werking treden van de Wet natuurbescherming en de nieuwe gedragscodes definitief zijn goedgekeurd.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies. In hetzelfde jaar hebben de twaalf provincies met de staatssecretaris van het ministerie van EZ definitieve afspraken gemaakt in het Natuurpact. In 2014 werd de term 'EHS' vervangen door 'NNN'.

Dit beleid blijkt noodzakelijk te zijn doordat de Nederlandse natuur steeds meer onder druk staat, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027.

Natura 2000-gebieden

In de Wnb zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale

beschermingszones (de Natura 2000-gebieden). Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Voor handelingen die op 31 maart 2010 bekend waren bij het gevoegd gezag en die sinds deze datum niet meer in betekenende mate zijn gewijzigd is het niet meer noodzakelijk om een vergunning aan te vragen. Deze datum kan van een later tijdstip zijn indien een Natura 2000-gebied na 31 maart 2010 is aangewezen als beschermd gebied. Zie ook artikel 2.9 lid 2.

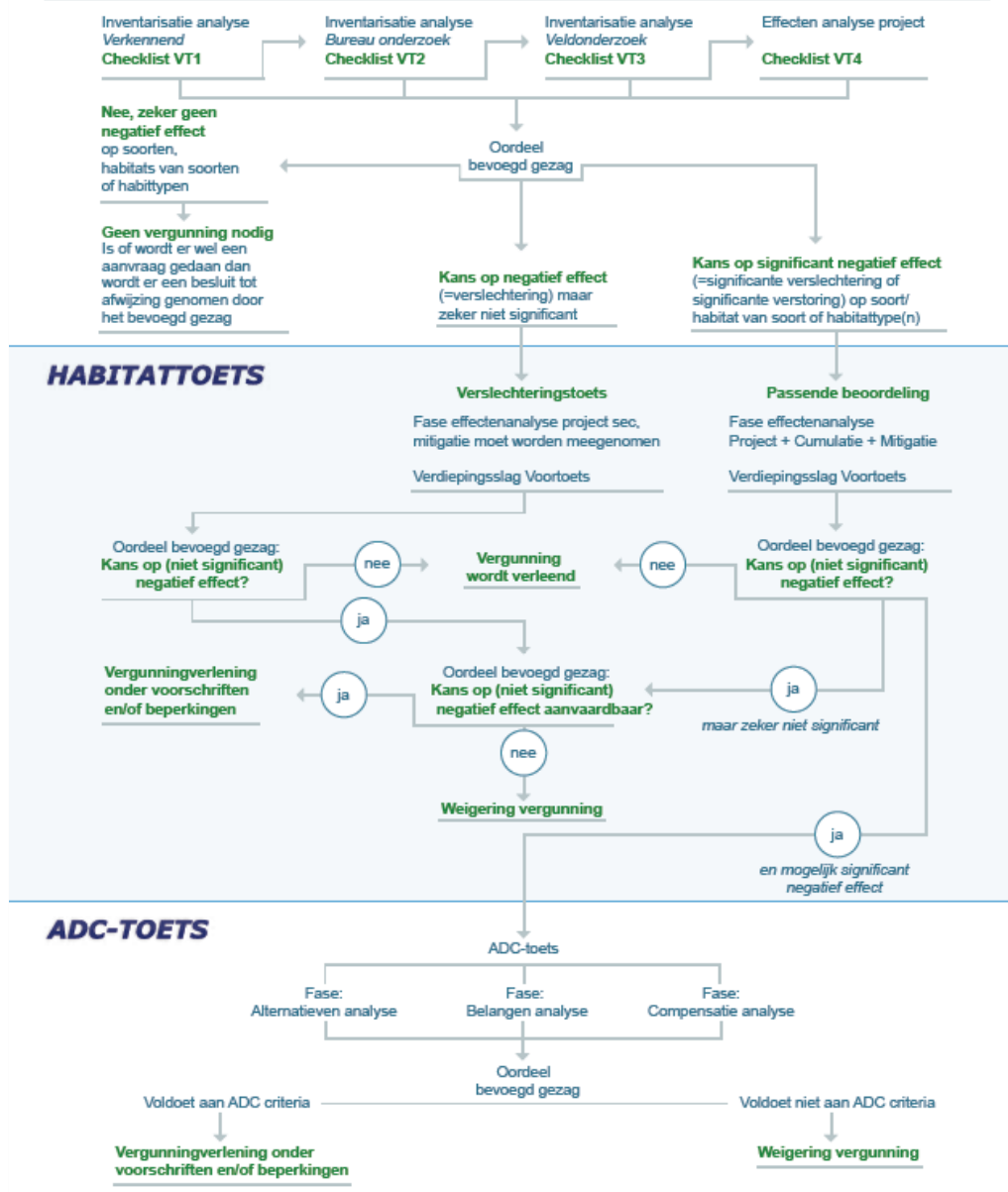
Overgangsrecht

In artikel 9.4 van de Wet natuurbescherming is opgenomen dat de vergunningen afgegeven onder het oude recht, gelden als vergunningen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet. Een Voortoets geeft aan of er wel of geen (negatieve) negatieve effecten zijn te verwachten. Zijn er geen negatieve effecten te verwachten, dan hoeft er geen vergunning beschermde gebieden aangevraagd te worden. Indien er kans is op negatieve effecten, kan een habitattoet een verdiepingsslag geven om aan te tonen hoe groot deze negatieve effecten zijn. Mocht er kans zijn op significant negatieve effecten, is het mogelijk om een ADC-toets uit te voeren. Wordt er voldaan aan de eisen, dan kan er een vergunning worden afgegeven met voorschriften en beperkingen.

VOORTOETS

INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets.
Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Tolhuisweg 57
8443 DV HEERENVEEN
Postbus 24
8440 AA HEERENVEEN
T. 06-123456

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.